

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету проф. Вовканич А. С.

«_» 2024 року

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНА ПОГРАМА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність - 227 «Фізична терапія та ерготерапія»
Компонент освітньої програми – обов'язкова

Кількість годин за навчальним планом

лекційних – 24

семінарських – 26

самостійна робота – 40

© Труба Р.І., 2024
© Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, 2024

Труба Р.І. Навчальна програма навчальної дисципліни «Історія України» для здобуття ОКР «бакалавр» за спеціальністю: 227 «Фізична терапія та ерготерапія». – Львів, 2024. – 11 с

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін.

Протокол від “__” серпня 2024 року № 1.

Завідувач кафедри гуманітарних дисциплін (Курчаба Т.М.)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету _____

Протокол від. “__” _____ 20__ року № ____

Голова _____
(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Предметом історії України є український історичний процес від найдавніших часів, тобто появи первісних людей на території України, до сьогодення включно. Отже курс «Історія України» аналізує провідні тенденції етногенезу (походження) українського народу, його діяльність в усіх сферах суспільного, державно-політичного, соціально-економічного й духовно-культурного життя.

Мета курсу полягає в розкритті закономірностей та особливостей політичного, економічного, соціального та духовно-культурного розвитку України, її відносин з іншими державами та народами.

Міждисциплінарні зв'язки. Нормативна навчальна дисципліна «Історія України» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Вона є складовою гуманітарного циклу і дає можливість з'ясувати витoki суспільно-історичних процесів від давніх часів до новітньої історії України, їх глибокого аналізу та розуміння; простежити співвідношення загальних закономірностей і особливостей розвитку українських земель протягом усієї минувшини.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета та завдання

- подати наукову періодизацію історії України, характерні риси основних періодів української історії, їх особливості, визначальні події та явища в кожному з них;
- узагальнити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби українського народу за її відродження та збереження;
- розкрити історію суспільно-політичних та соціально-економічних процесів в Україні, основні етапи українського національно-визвольного руху, його конкретний зміст та організаційні форми, визначити місце і роль в українській історії видатних історичних осіб;
- показати найважливіші події та явища української історії в контексті світової історії, роль України в системі міжнародних відносин.
- Спростувати ключові російські міфи про Україну та українську історію.

Очікувані результати навчання

- оволодіти сучасними методами історичного пізнання, історичним термінологічно-понятійним апаратом;
- зрозуміти сутність, природу та генезис історичних явищ, вміти здійснювати їх аналіз та узагальнення, з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і процесів;
- виважено оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії;
- знати основні праці вітчизняних і зарубіжних істориків, присвячених актуальним проблемам історії;
- основні періоди історичного розвитку української нації, етапи формування її державності;
- аргументовано відстоювати свої погляди, брати участь у дискусії з метою пошуку історичної істини;
- мати громадянську позицію, високу історико-політичну культуру;
- на основі методів наукового пошуку опанувати новітні історичні концепції;
- визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, теорії для аналізу й пояснення історичних фактів, явищ, процесів;
- побудова усних та письмових висловлень про історичні події та явища (есе, доповідь).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **3** кредити ECTS.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів навчання:

ЗК 3 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 10 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 14 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема I. Вступ до історії України. Стародавня доба та перші державні утворення на території України

Предмет, завдання та періодизація курсу «Історія України». Джерела та історіографія. Початок формування людської цивілізації на території України.

Зародження державності. Перші етнічні утворення на території України. Протодержавні утворення східних слов'ян: антський і дулібський союз племен.

Походження українського народу та становлення його державності. Етнонім «Україна». Національна символіка.

Тема II. Київська Русь та Галицько-Волинське князівство: зародження державності українського народу

Виникнення та становлення давньоруської держави. Походження топоніма «Русь». Норманська теорія. Князювання Аскольда і Дира (середина IX ст.). Внутрішня і зовнішня політика князів: Олега (882–912), Ігоря (912–945), Ольги (945–964), Святослава (964–972). піднесення й розквіт Київської Русі за Володимира Великого (980–1015) та Ярослава Мудрого (1019–1054). Хрещення Русі (988) та його історичне значення. Політичний устрій й соціально-економічний розвиток Київської Русі. Організація державної влади. «Руська правда». Основні верстви населення. Міжнародні зв'язки, культура, фізичне виховання в період Київської Русі. Політична роздробленість давньоруської держави: причини і наслідки. Володимир Мономах (1113–1125). Боротьба Русі з кочівниками: печеніги, половці. Монголо-татарська інвазія.

Особливості політичного й соціально-економічного розвитку Галицької та Волинської землі в XI–XII ст. Перемишльське, Звенигородське, Терехівське, Шумське князівства. Піднесення Галицького князівства за Володимиром (1141–1153) та Ярослава Осмомислом (1153–1187). Утворення Галицько-Волинської держави. Роман Мстиславович (1199–1205). Боярська смута. Боротьба Данила Галицького (1238–1264) за єдність Галицько-Волинського князівства. Занепад Галицько-Волинської держави.

Тема III. Україна в другій половині XIV – першій половині XVII ст.: литовсько-польська доба

Перший поділ України іноземними державами: загарбання українських земель Польщею, Литвою, Московщиною, Угорщиною, Молдавією, Кримським ханством. Утворення поліетнічної литовсько-українсько-білоруської держави. Політика литовських князів на українських землях: Гедимін, Любарт, Ольгерд, Ягайло. Кревська унія (1385), Вітовт, Свидригайло. Литовські статuti (1529, 1566, 1588).

Польська експансія на українські землі. Городельська унія (1413). Люблінська унія (1569). Політичне, соціально-економічне та духовно-культурне становище українського народу. Утворення Кримського ханства (середина XV ст.) та його експансія на українські землі.

Виникнення та феномен українського козацтва (кінець XV ст.): генезис, характерні ознаки та особливості. Низове і реєстрове козацтво. Військова організація та воєнне мистецтво українського козацтва. Українське козацтво у міжнародних відносинах XVI – середина XVII ст. Утворення Запорозької Січі (середина XVI ст.).

Тема IV. Українська національна революція середини XVII.: формування козацької держави

Причини, характер, рушійні сили та періодизація революції. Богдан Хмельницький (1595–1657). Утворення Української гетьманської козацької держави, її політичний та адміністративно-територіальний устрій. Фінансова система та судочинство. Українська армія. Зміни в соціально-економічному житті. Військова козацька еліта. Зовнішня політика Б. Хмельницького: молдавські походи, взаємини з Кримським ханством і Туреччиною. Українсько-російські стосунки. Переяславська угода та Березневі статті (1654) і їх наслідки для України. Віленське перемир'я (1656) й спроба зміни зовнішньої політичної орієнтації України. Смерть Б. Хмельницького (1657) й ускладнення політичної ситуації в Україні.

Тема V. Україна в другій половині XVII – XVIII ст.: доба Руїни та Гетьманщини

Ускладнення політичної ситуації в Україні після смерті Б. Хмельницького (1657). Обрання гетьманом Івана Виговського (1657–1659). Розрив з Московщиною. Укладення Гадяцького договору 1658 р. з Польщею. Битва під Конотопом (1659). Громадянська війна і поділ козацької України на Правобережну і Лівобережну, Ю. Хмельницький (1659–1663). І. Брюховецький (1663–1668), П. Тетеря (1663–1665). Боротьба за возз'єднання Української держави. Петро Дорошенко (1665–1676). Андрусівський трактат 1667 р. та Вічний мир 1686 р. й черговий поділ українських земель між Росією та Польщею. Д. Многогрішний (1668–1672), І. Самойлович (1672–1687). Українська державність наприкінці XVII на початку XVIII ст. Колоніальна політика Російської імперії щодо України. Гетьман Іван Мазепа (1687–1709), його внутрішня і зовнішня політика та роль в історії України. Розрив з Росією та союз із Швецією. Поразка під Полтавою (1709) та її наслідки для України. Поява української політичної еміграції. Пилип Орлик і його «Конституція» (1710), І. Скоропадський (1708–1722), П. Полуботок (1722–1723). Діяльність першої Малоросійської колегії. Гетьманування Д. Апостола (1727–1734). Діяльність Правління Гетьманського уряду. Відродження Гетьманства. Кирило Розумовський (1750–1764). Посилення колоніальної антиукраїнської політики Росії. Ліквідація Катериною II. Гетьманщини (1764). Друга Малоросійська колегія. Ліквідація російським самодержавством Запорозької Січі (1775). Петро Калнишевський. Соціально-економічний розвиток українських земель XVIII ст.

Тема VI. Україна у складі Російської та Австрійської імперії: проблеми колоніальної антиукраїнської політики та національного відродження (кінець XVIII – початок XX ст.)

Геополітичні зміни в Центрально-Східній Європі наприкінці XVIII ст. та їх наслідки для України. Україна в російсько-турецьких війнах другої половини XVIII – першої половини XIX ст. Приєднання до Російської імперії Південно-Східної України та Криму. Поділи Польщі та їх вплив на територіальні зміни в Україні. Приєднання до Російської імперії Правобережної України. Французько-російська війна 1812 р. та Україна. Україна в європейській геополітичній системі кінця XVIII – початку XIX ст.

Політичне становище та соціально-економічний розвиток України у складі Російської імперії та Австрійської монархії. Національне відродження в Україні, його зміст та основні етапи. Роль історичних знань у формуванні національної свідомості. «Історія Русів». «Енеїда» І. Котляревського. Новий український театр. Українські етнографія та фольклористика, мовознавство. Виникнення та діяльність перших таємних організацій. Масонський та декабристський рухи в Україні. Кирило-Мефодіївське товариство в історії суспільно політичного руху й культури України. М. Костомаров, В. Білозерський, Т. Шевченко. Особливості національного відродження на західноукраїнських землях. Львів-Перемишль-Львів – як центри національного руху. «Руська трійця» в історії суспільно-політичного руху й культури України. М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький. «Русалка Дністрова». Західноукраїнські землі в Європейській демократичній революції 1848 р.

Соціально-економічний розвиток України. Сільське господарство, промисловість, торгівля. Скасування кріпосного права та панщини на західно та східноукраїнських землях (1848, 1861). Реформи 60–70-х років. Особливості соціально-економічного розвитку українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Місце сільського господарства та промисловості України в системі економіки обох імперій. Специфіка формування соціальної структури української нації. Соціальні рухи в Україні у XIX – на початку XX ст. Селянський рух під проводом У. Кармелюка, Л.Кобилиці. Селянське повстання 1846 р. в Галичині. Боротьба за сервітути. Заворушення військових поселенців. Київська козащина (1855). Похід у Таврію за волею (1856). Селянський рух у пореформений період. Робітничий рух: організаційні форми, соціальна і політична програма. Ставлення до національного питання. Селянський та робітничий рухи в контексті національно-визвольних змагань.

Суспільно-політичне життя та національний рух в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст. Основні тенденції імперської політики Росії та Австро-Угорщини. Громадівський рух. Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров, М. Драгоманов. Хлопоманство. В. Антонович. Народництво в Україні. С. Перовська, М. Кибальчич. Поширення соціалістичних ідей. М. Зібер, С. Подолинський. Валуєвський

циркуляр 1863 р. та Емський указ 1876 р. Федералізація Австро-Угорщини та автономія Галичини. Російський, польський та єврейський фактори в історії України. Пошук шляхів національної самоідентифікації. Москвофільська та народницька течія. І. Франко, Ю. Бачинський, Ю. Романчук, К. Левицький. Культурно-освітній, науковий та економічний сегменти національного руху: «Просвіта», НТШ, «Дністер». Преса, видавництва, театр. Галичина – П'ємонт українського національного руху. «Нова ера». Політизація українського національного руху. Піднесення українського національного руху. Скасування Емського указу. Українська преса та видавництва. Кафедри українознавства. Створення та діяльність товариства «Просвіта». Діяльність українських політичних партій, їх взаємини із загальноросійськими політичними партіями. Вибори до Державної Думи і участь в ній українських депутатів. Боротьба за автономію України та українізацію освіти. Поразка революції. Репресії російського самодержавства проти українського національного руху. Антиукраїнська політика П. Столипіна, його аграрна реформа та її реалізація в Україні. Створення та діяльність Товариства українських поступовців. Спортивно-військовий рух на західноукраїнських землях: товариство «Пласт», «Січові стрільці».

Україна в Першій світовій війні 1914–1917 рр. Плани Антанти та Троїстого (Четверного) союзів щодо України. Початок війни і розстановка суспільно-політичних сил в українському національному русі. С. Петлюра «Війна і українці». Д. Донцов «Сучасне політичне положення нації і наші завдання». Союз Визволення України. «Маніфест Головної Української Ради». Військові операції на території України в роки Першої світової війни. Окупація російськими військами Східної Галичини та Північної Буковини. Антиукраїнська русифікаторська політика царизму. Створення та бойовий шлях Українських Січових Стрільців. Війна і активізація українського питання.

Тема VII. Українська національна революція 1917–1921 рр.: відродження української державності

Лютнева революція 1917 р., повалення самодержавства і встановлення т.зв. «двовладдя». Становище в Україні після повалення царизму. Активізація національно-визвольного руху. Утворення Української Центральної Ради, її національний, соціальний і партійний склад та програма. Михайло Грушевський. Всеукраїнський національний конгрес (квітень 1917 р.). Курс на автономію України. Перший та Другий Універсали України та їх роль в державному відродженні України. Створення Генерального Секретаріату. Володимир Винниченко. Взаємини Генерального Секретаріату з Тимчасовим урядом. Центральна Рада та Генеральний Секретаріат – як перші державні структури відродженої України. Жовтневий збройний більшовицький переворот в Петрограді і боротьба за владу в Україні. Позиція Центральної Ради. III Універсал. Проголошення Української Народної Республіки. Вибори до Установчих зборів і поразка більшовицької партії. Києво-Харківський з'їзд Рад: проголошення радянської влади, створення радянського уряду. Перша війна радянської Росії проти Української Народної Республіки: ультиматум Раднаркому і відповідь Генерального Секретаріату. Збройна інтервенція радянських військ проти УНР. Крути: героїзм і трагедія (січень 1918). Брестський мирний договір (лютий 1918 р.) УНР з Центральними державами (Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією, Туреччиною): досягнення і прорахунки. IV Універсал: проголошення незалежності України.

Політична й соціально-економічна ситуація в Україні після Брестського мирного договору: вступ німецько-австрійських військ в Україну, їх політика. Криза Центральної Ради навесні 1918 р.

Гетьманський переворот і прихід до влади Павла Скоропадського (квітень 1918 р.). Утворення гетьманського уряду, його склад і програмні документи. Внутрішня і зовнішня політика Гетьманської держави: економічна, військова, культурно-освітня, церковна політика; дипломатична діяльність гетьманського уряду. Виникнення антигетьманської опозиції: Український Національний Союз, Директорія (В. Винниченко, С. Петлюра, Ф. Швець, А. Макаренко, О. Андрієвський). Повстанський рух проти гетьманщини та німецько-австрійських військ. Антигетьманське повстання Директорії та зречення від влади П. Скоропадського (грудень 1918 р.).

Прихід до влади Директорії, її склад, соціально-економічна та політична програма. Спроба об'єднання Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки 22 січня 1919р. Друга війна радянської Росії проти УНР. Встановлення більшовицького контролю над більшою

частиною України. Соціально-економічна політика радянської влади (політика «воєнного комунізму»). Селянсько-повстанський рух проти більшовицького режиму. Вторгнення в Україну денікінських військ. Україна у вирі іноземної інтервенції та громадянської війни. Утвердження радянської влади в Україні. Перетворення більшовицької партії в правлячу структуру тоталітарного типу. Перший зимовий похід (1919–1920) армії УНР. Варшавський договір (1920) УНР з Польщею. Ризький мирний договір (1921) та його наслідки для України. Другий зимовий похід (1921) армії УНР. Трагедія під Базаром. Завершення національно-визвольних змагань українського народу.

Активізація національно-визвольного руху на західноукраїнських землях у 1918 р. Створення Української Національної Ради та її програма. Листопадова (1919) національно-демократична революція і виникнення Західно-Української Народної Республіки. Д.Вітовський, Є. Петрушевич, К.Левицький. Створення Державного Секретаріату та його політика. Перші декрети та програмні документи, конституція ЗУНР. Створення Української Галицької Армії. Польсько-українська війна 1918–1919 рр. Акт Злуки (22 січня 1919 р.) УНР та ЗУНР. Падіння ЗУНР.

Причини поразки та уроки Другої української національної революції 1917–1921 рр.

Тема VIII. Україна у міжвоєнний період (1921–1939): утвердження тоталітарного режиму та боротьба за Українську державу

Внутрішнє і міжнародне становище України після поразки національно-визвольних змагань. Рух Опору в радянській Україні у 1921–1939 рр. Вхідження УСРР до складу СРСР. Обмеження суверенітету республіки. Голод 1921–1923 р. УСРР у роки Нової економічної політики. Українізація. Український націонал-комунізм. О. Шумський, М. Скрипник, М. Хвильовий, М. Волобуєв. Індустріалізація: завдання, характерні ознаки та прорахунки. Колективізація: причини і наслідки. Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид проти українського народу. Утвердження тоталітарного комуністичного режиму. Формування партійно-бюрократичної номенклатури. Масові політичні репресії 20–30-х років радянського режиму. «Розстріляне відродження». Політика «войовничого атеїзму». Зміни в соціальному і національному складі УСРР та масовій психології й свідомості населення.

Західноукраїнські землі в 1921–1938 рр. Політичне, соціально-економічне та духовно-культурне становище Галичини, Волині, Буковини та Закарпаття. «Українське питання» в політиці Польщі, Румунії та Чехословаччини. ЗУЗ і спадкоємність традицій боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу. Створення та боротьба Української Військової Організації (УВО). Євген Коновалець. Діяльність легальних західноукраїнських політичних партій та організацій. УНДО. Українська Греко-Католицька Церква. Митрополит Андрей Шептицький. Створення та боротьба Організації Українських Націоналістів (ОУН). Степан Бандера. Андрій Мельник. Надання автономії та проголошення незалежності Карпатської України. Августин Волошин. Окупація Закарпаття Угорщиною.

Тема IX. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945)

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Пакт Молотова-Ріббентропа і його вплив на розв'язання Другої світової війни. Вхідження західноукраїнських земель до складу СРСР й УРСР. Радянізація ЗУЗ. Масові репресії радянського режиму 1939–1941 рр.

Німецько-радянська війна 1941–1945 рр. й Україна. Поразки Червоної Армії й окупація України гітлерівською Німеччиною. Встановлення фашистського окупаційного режиму. Позиція ОУН під час війни. Акт відновлення української держави 30 червня 1941 р. Батальйони «Ролянд» та «Нахтігаль». Похідні групи ОУН. Радянське підпілля та партизанський рух. Створення та боротьба Української Повстанської Армії. Роман Шухевич – «Тарас Чупринка». Українська дивізія «Галичина». Українська Національна Армія у складі німецького вермахту. Завершення Другої світової війни та її наслідки для України Українське питання на переговорах союзників по антигітлерівській коаліції.

Тема X. УРСР в другій половині 40-х – першій половині 80-х: проблеми суспільно-політичного та економічного розвитку

Повоєнні адміністративно-територіальні зміни. Включення Криму до складу УРСР. Особливості процесу відбудови народного господарства. Рівень життя і побуту населення. Радянізація західних областей УРСР. Продовження боротьби ОУН та УПА. Масові репресії радянського режиму проти

населення Західної України. Операція «Вісла». Ліквідація УГКЦ. Боротьба тоталітарного радянського режиму проти «націоналізму», «космополітизму», «низькопоклонства» перед Заходом. Культурно-ідеологічні процеси в УРСР.

Україна в умовах десталінізації (1956–1964) «Хрущовська відлига». Суспільно-політичне життя в умовах часткової лібералізації радянського режиму. Соціально-економічний розвиток. Духовне життя в Україні: основні тенденції та характерні ознаки.

УРСР в роки «Брежневського застою» (1964–1985). Сповільнення темпів економічного розвитку. «Неосталінізм» в політичному житті. Політика русифікації.

Новий етап національно-визвольного руху в Україні (середина 50-х – середина 80-х рр.). Перехід до мирних, конституційних форм боротьби. Діяльність підпільних груп та організацій.

Активізація опозиційних настроїв населення. Зародження дисидентського руху та правозахисного руху, його форми. Національне та релігійне дисидентство. Шістдесятники Українська Гельсінська група.

Тема XI. Україна на шляху до незалежності (середина 80-х рр. ХХ ст. – 2024)

«Горбачовська перебудова» та її вплив на суспільно-політичні процеси в Україні. Чорнобильська катастрофа та її вплив на активізацію національного руху. Народний Рух України. В'ячеслав Чорновіл. Вибори до Верховної Ради СРСР та УРСР. Демократичний блок. Народна рада. Декларація про державний суверенітет України (липень 1990 р.). Виникнення нових політичних партій.

Серпневий путч 1991 р. й проголошення Акту про незалежність України (24 серпня 1991 р.). Розпад СРСР. Стартові умови розгортання державотворчого процесу. Становлення владних структур. Конституційний процес. Прийняття Конституції незалежної України (28 червня 1996 р.). Реалізація нового соціально-економічного курсу і його наслідки. Специфіка взаємодії культури і суспільства в умовах перехідного періоду. Західний напрям зовнішньої політики України. Позиція лівих партій (КПУ, СПУ, СДПУ(о)) щодо державотворчих процесів в Україні. Л. Кравчук, Л. Кучма, В. Ющенко, В.Янукович, П. Порошенко, В.Зеленський – президенти України. Досягнення і прорахунки. Проблеми політичного, соціально-економічного та духовно-культурного розвитку незалежної України. «Помаранчева революція» 2004 р.: здобутки та втрати. Революція Гідності, російсько-українська війна.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. – К.: Портал, 2021. – 432с.
2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 2019. – 656 с.
<http://history.franko.lviv.ua/PDF%20Final/Grycak.pdf>
3. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Ключко. – Х., 2022. – 512 с.
http://chtyvo.org.ua/authors/Plokhii_Serhii/Brama_Yevropy_Istoriia_Ukrainy_vid_skifskykh_voien_do_nezalezhnosti/
4. Полянський О. Російсько-українські війни XII–XXI століть: історичний вимір : монографія. - Львів : Растр-М, 2023. – 310 с. <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/35345>
5. Час народів. Історія України XIX століття: Навчальний посібник / За заг. ред. М. М.Мудрого. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. - 408 с. – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Mudryi_Marian/Chas_narodiv_Istoriia_Ukrainy_XIX_stolittia/

Додаткова

1. Горобець В. Князі і гетьмани усієї Русі. "Через шаблю маєм право". Злети і падіння козацької держави 1648-1783 років. – Х., 2016. – 352 с. – (Історія без цензури)
2. Від Рейхстагу до Івдзіми. У полум'ї війни. Україна та українці у Другій світовій / Заг. ред. Я.Примаченко; Авт. кол.: В. Вятрович, С. Громенко, М. Майоров, І.Патриляк, Я. Примаченко, А. Руккас. – Х., 2017. – 352 с. – (Історія без цензури)
3. Енциклопедія історії України: у 10-ти т. / редкол.: В.А. Смолій (голова), Я.Д.Ісаєвич, С.В. Кульчицький [та ін.]. – К.: Наукова думка, 2005-2018. <http://resource.history.org.ua/item/0001124>
4. Лицарі Дикого Поля. Плугом і мушкетом: Український шлях до Чорного моря / Авт. кол.: О.Бачинська, Т. Вінцовський, В. Грибовський, Н. Діанова, А.Домановський, М. Майоров, В. Маслійчук, Б. Черкас, О. Шишко; Упоряд. К.Галушко. – Х., 2016. – 352 с. – (Історія без цензури)
5. На бій за волю. Перемога через поразки. Україна у війнах і революціях 1914-1921 років / Авт. кол.: А.Руккас, М. Ковальчук, А. Папакін, В. Лободаєв. – Х., 2016. – 352 с. – (Історія без цензури)
6. Народження країни. Від краю до держави. Назва, символіка, територія і кордони України / Авт. кол.: К. Галушко, А. Гречило, С. Громенко, Г. Єфіменко, М.Майоров; Упоряд. К. Галушко. – Х., 2016. – 525 с. – (Історія без цензури)
7. Поле битви – Україна. Від "володарів степу" до "кіборгів". Воєнна історія України від давнини до сьогодення / Авт. кол.: Б. Черкас, О. Сокирко, А. Плахонін, Я.Примаченко, М. Відейко, А. Галушка, К. Галушко, С. Громенко, М. Майоров, А.Руккас, Є. Синиця; Упоряд. К. Галушко. – Х., 2016. – 352 с.
8. Плохій С. російсько-українська війна: повернення історії. – Х.: КСД, 2023. – 400 с.
9. Революція Гідності: методичні матеріали. К., 2015. 46 с.
https://don.kyivcity.gov.ua/files/2015/11/13/2015_metodichka_reviluciya_gidnosti_4.pdf
10. Русь «після Русі». Між короною і булавою. Українські землі від королівства Русі до Війська Запорізького / [В. М. Горобець та ін.]. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. - 351, [16] с. (Історія без цензури).
11. Таїрова-Яковлева Т. Повсякдення, дозвілля і традиції козацької еліти Гетьманщини. К., 2018. 184 с.
12. Тіні згаданих предків. Від склавинів до русинів. Прадавня Україна, Русь і походження українців / [Михайло Відейко та ін. ; упоряд. Кирило Галушко]. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 351, [16] с. (Історія без цензури).
13. У кігтях двоголавих орлів. Творення модерної нації. Україна під скіпетрами Романових і Габсбургів.– Харків, 2016. – 352 с.
14. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи "комуністичного раю" / Заг. ред. Г.Єфіменка; Авт. кол.: Єфіменко Г., Примаченко Я., Юркова О. – Х., 2017. – 352 с. – (Історія без цензури)
15. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України.– 4-е вид., перероблене та розшир. – К.: Критика, 2009. – 584с. <http://history.franko.lviv.ua/PDF%20Final/Jakovenko.pdf>

4. Засоби діагностики успішності навчання: поточний контроль, контрольні роботи.

Оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни «Історія України та української культури» здійснюється на основі комплексного підходу з використанням рейтингової системи оцінки знань студентів за 100-бальною шкалою.

Семестрова оцінка студента формується на основі суми балів, які він отримує за роботу впродовж семестру:

I. Оцінювання курсу «Історія України» проводиться за 100 бальною шкалою, з них: за 50-бальною шкалою:

I.

1) Робота на семінарських заняттях (поточний контроль – відповіді та доповнення на семінарських заняттях(0-3), слайд-презентації(0-3), інформаційні довідки (0-3)¹) - 39 бали.

2) Самостійна робота: 16 балів (11 тем: максимальний бал за самостійну роботу 1,5 (відмінно), 1 (добре), 0,5 (задовільно), 0 (незадовільно)).

3) Проміжний контроль (написання контрольних робіт) – 12 балів.

та

II. Підсумковий контроль (іспит) – 50 балів.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит. Для допуску до екзамену необхідно набрати не менше 18 балів.

---

¹ Відповіді та доповнення на семінарських заняттях, слайд-презентації, інформаційні довідки оцінюються від 0-3 бали (0- незадовільно; 1- задовільно; 2- добре; 3-відмінно).